

Farmacia Domnului: despre sănătate ca realitate teologică și responsabilitate ecologică

Laic vorbind, sănătatea are două componente: fiziologic este starea de bine fiziologic, în sensul că omul nu resimte o durere (temporară sau constantă), o lipsă, o deficiență, iar spiritual este starea de pace, mulțumire, împlinire în care activitatea intelectuală, mentală și afectivă sunt în armonie.

Când ne referim la „sănătate” în raport cu Dumnezeu, lucrurile se schimbă prin complexitate: „sănătatea”, în sens teologic, înseamnă „mântuire” (gr. *soteria*), respectiv starea de armonie între om și exterior, reprezentată prin natura creată și Dumnezeu. Sănătatea teologică nu are de a face cu sănătatea fiziologică. Ele sunt legate prin sănătatea spirituală. De pildă, un om cu o deficiență fiziologică, dacă este sănătos spiritual ajunge să dobândească sănătatea teologică, adică mântuirea, în funcție de modul cum abordează suferința. De aici se deduce și paradoxul potrivit căruia, prin suferință biologică omul se apropie de Dumnezeu, adică de izvorul sănătății ori, prin sănătate fiziologică omul (nesănătos spiritual) se îndepărtează de Dumnezeu.

Fără a ispiți rațiunile după care Dumnezeu lucrează cu omul, putem învăța că El nu aduce boala pentru a-i apropia pe oameni de Sine, ci o îngăduie, lăsându-i pe ei să-i interpreteze mesajul. Sunt oameni care poartă fără apăsare boli, asumându-le ca mijloace pedagogice călăuzitoare spre Hristos. Prin aceasta se vede că pe cel mai de jos nivel se află boala fiziologică. Pe aceasta Hristos a vindecat-o numai după ce făcea o ierarhizare clară, arătând că primul pas stă în înțelegerea bolii, care are la bază o boală spirituală, apoi săvârșea minunea în sine. El a fost și rămâne vindecătorul prin excelență, care arată că puterea dumnezeiască se află deasupra suferinței, că dorește vindecarea tuturor, prin iertarea păcatelor și eliminarea durerii.

În cuvintele de început ale Bibliei se spune că Adam a fost făcut sănătos, bucurându-se în Eden de natura armonioasă și sănătatea trupească (presupusă de armonia cu Creatorul). Se spune chiar că munca era o îndeletnicire plăcută, care-l ajuta să fie o persoană activă și să-și întrețină puterile fizice. Noțiunea de durere apare după păcat, când munca devine povară, nașterea de copii suferință, pământul izvodește spini și pălămidă, iar suferința capătă dimensiune cosmică prin fratricidul lui Cain, care produce cea mai mare durere: victimei, părinților, Creatorului, naturii (sângele „strigă din pământ”, adică se solidarizează cu natura). Este primul indiciu fără echivoc că boala are o legătură strânsă cu păcatul, cu abuzul, dar și cu „grădina”. Prin păcat omul a pierdut legătura cu sursa sănătății spirituale care era Dumnezeu și cu sursa sănătății fiziologice, care era natura prietenoasă, casa (*ecos-ul*) în care Dumnezeu l-a așezat pe Adam. Iisus Hristos confirmă acest lucru când iartă mai întâi păcatele „slăbănogului” adică elimină cauza bolii fizice. Vindecarea trupească apare natural și are pentru El valoare simbolică și temporară.

În fața crizei generalizate de astăzi omul a început să conștientizeze și să caute cele două surse: pe Dumnezeu unii îl descoperă în viața de autentică pocăință în Biserică, alții rătăcesc prin „spiritualități” străine. Natura încearcă să o regăsească în ceea ce consumă. Este frecventă imaginea celor care citesc în hipermarketuri etichetele produselor ambalate să vadă „câte E-uri au”, sau cât sunt de „sănătoase”. Altfel spus, natura care le produce este „bolnavă” (termenul trebuie citit la propriu, nu este o metaforă). Boala îi este indusă mediului ambiental prin intervențiile omului cu scopul modificărilor genetice, creșterii productivității, creării unui aspect cât mai plăcut și atractiv, de dragul de a „se vinde” cât mai mult, asigurării unui confort cât mai plăcut prin risipă. În favoarea nesațiului omului se sacrifică natura, prin modificări iremediabile. Într-un ziar străin în urmă cu vreo zece ani se punea problema dacă România va rămâne o „insulă a agriculturii naturale” sau va suferi invazia produselor și culturilor modificate genetic cu scopul de a mări câștigurile producătorilor și distribuitorilor. Mai este încă timp să n eîntrebăm de ce francezii preferă în România merele mai mici și gustoase, ignorând adesea cu viermișorul din interior (semn că dacă trăiește o vietate în ele sunt sănătoase), de ce carnea are un gust inconfundabil în această țară, de ce englezii au declarat în repetate rânduri că nu există în lume roșii care să aibă gustul celor din România, la vremea potrivită culegerii(iulie/august). Răspunsul este simplu: apa, aerul și solul au o anumită calitate. Aerul oxigenat depinde de pădurile de conifere, apa potabilă depinde de responsabilitatea comunităților de creștini (numim creștini pe sătenii care aruncă – sau nu – gunoaiile menajere pe firul apei care străbate satul dar și pe cei care lucrează în combinate chimice care deversează – sau nu – seșeuri în marile râuri din apropiere), iar solul depinde de intervenția omului cu scopul de a-l păstra în stare naturală, fără exces de compuși chimici.

Am putea concluda că omul de azi trebuie să reconsidere doi termeni: curăția și curățenia, primul referitor la suflet, al doilea referitor la mediu. Prin păcătuire, omul nu poate să-i facă rău lui Dumnezeu, ci „izbește cu piciorul în țepușă”, adică își face un rău propriu: pierde „grădina” în care are armonia, suferă boală și se înstrăinează de cel de lângă el. Imaginea Paradisului din Apocalipsă, văzută de Sf. Ioan Evanghelistul, este a unei grădini care are în centru Pomul Vieții, din care cei mântuiți (a se citi „sănătoși”) vor gusta, adică se vor re-armoniza cu natura (a se citi „casa”). Dacă „sănătate” înseamnă „mântuire”, se prea poate ca urarea strămoșească „Să fii sănătos!”, „Să ai sănătate!” sau simplu „Sănătate!” (care se adresează în egală măsură celui sănătos fizic, celui bolnav fizic și celui cu dizabilități), în spiritualitatea poporului român să nu însemne „Să te simți bine!” sau „Să ai tinerețe veșnică!”, ci „Să te mântuiești!”

Pr. Dan Sandu